

значення у розслідуванні кримінальних проваджень, оскільки є найважливішим джерелом отримання доказів. Успіхи розслідування злочинів проти життя і здоров'я громадян часто знаходяться у прямій залежності від якості огляду місця події.

Л. М. СОЛОВЙОВА

Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК РОЗСЛІДУВАННЯ НЕРОЗКРИТИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ

Головним завданням держави у випадках вчинення злочинів є захист законних прав та інтересів громадян. Тому діяльність органів, які здійснюють кримінальне провадження, має бути спрямована на реальне забезпечення гарантій учасників провадження та ефективне поновлення їхніх прав у разі порушення.

Проблеми розслідування нерозкритих злочинів розглядали такі науковці як Строгович М. С., Дубинський А. Я., Грошевий М. М., Михеєнко М. А.

У звітному періоді за березень 2017 року обліковано в Україні кримінальних правопорушень всього: 169832, з них: особам вручено повідомлення про підозру 42253; направлені з обвинувальним актом 30785; звільнено від кримінальної відповідальності 518; направлено з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру 132; направлено з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру 29; зупинено досудове провадження 920; закрито провадження 88054; провадження не закінчено (рішення не прийнято) 137047 [1].

Таким чином, за статистичними даними, кількість осіб, потерпілих від кримінальних правопорушень, і розміри заподіяної їм фізичної, майнової та моральної шкоди з кожним роком збільшуються. Аналізуючи статистику нерозкритих злочинів та закритих кримінальних проваджень, можна дійти висновку, що велика кількість постраждалих від злочинів осіб мають підстави бути незадоволеними відсутністю гарантій та дієвих механізмів захисту їхніх прав.

Для нерозкритого кримінального правопорушення характерним є те, що встановлена подія, виявлені та досліджені матеріальні й інші джерела доказів, але особа, що вчинила злочин, не виявлена. У процесуальному плані це означає, що кримінальне провадження розпочато, проведені можливі за відсутності підозрюваної особи слідчі дії та розшукові заходи. Таким чином, до нерозкритих відносяться такі злочини, по яких у не

визначений законом термін проведено розслідування, але зібрані докази не привели до встановлення винної особи.

Неповнота слідства виникає, як правило, внаслідок некваліфікованого, безініціативного або несумлінного дослідження обставин справи, зокрема перевірки версій про винну особу або про коло осіб, серед яких її потрібно шукати. Одностороння оцінка доказів, що є в справі, нерідко призводить до побудови і перевірки слідчим однієї або декількох версій, але не всіх можливих. Опинившись в полоні версії, помилково покладеної в основу розслідування, слідчий не перевіряє інші, не збирає доказів, необхідних для їх перевірки. Тим самим упускається можливість розслідування «по гарячих слідах», слідство заходить в глухий кут, а кримінальне провадження залишається у слідчого в сейфі разом з такими ж не розкритими провадженнями. Тривалий час реальна робота по них не проводиться, періодично надсилаються доручення до оперативних підрозділів на виконання формальних процесуальних дій та прийняття заходів.

Чинний Кримінальний процесуальний кодекс України не передбачає граничних строків розслідування нерозкритого кримінального провадження, фактично можливе безстрокове розслідування, яке обмежується тільки розумністю строків і можливістю проведення всіх необхідних слідчих і процесуальних дій у відсутності особи, підозрюваної у вчиненні кримінального правопорушення. Ніякого проміжного рішення по такому провадженню згідно із законом бути не може і вони накопичуються безпосередньо у слідчих. Працівники слідчих підрозділів при існуючому навантаженні не мають змоги приділяти достатньо уваги нерозкритим кримінальним правопорушенням, що знаходяться у їхньому провадженні, більшість часу вони витрачають на розслідування проваджень, у яких особа повідомлена про підозру. Не може бути застосоване і закриття провадження у зв'язку із закінченням строків давності, оскільки передбачений ст. 49 КК України вид звільнення від кримінальної відповідальності застосовується за наявності трьох умов: 1) закінчення зазначених у законі строків; 2) невчинення протягом цих строків нового злочину певного ступеня тяжкості; 3) неухилення особи від досудового слідства або суду. Нерозкритий злочин не дає змоги дотриматись цих умов, бо для цього необхідно спочатку встановити особу, яка вчинила кримінальне правопорушення.

За результатами узагальнення судової практики можна зробити висновок, що переважна більшість недоліків під час здійснення кримінального провадження про звільнення особи від кримінальної відповідальності допускається в тих провадженнях, де не встановлено особи, яка скоїла злочин, у тому числі тяжкий та особливо тяжкий. Справи такої категорії фактично не розслідуються, роками у таких справах не проводяться оперативно-розшукові та слідчі дії, не

вживаються дієві заходи щодо встановлення осіб, котрі їх учинили, місця знаходження викраденого, щодо відшкодування завданих збитків потерпілим [2].

Законодавець не передбачив підстави та порядок прийняття рішень та здійснення заходів для логічного вирішення питання переобтяження слідчих нерозкритими кримінальними провадженнями, тому ця проблема потребує негайного законодавчого врегулювання, доцільним могло б бути створення спеціальних груп слідчих, у тісній взаємодії з оперативними підрозділами, для якісного розслідування таких проваджень і вирішення їх по суті.

Література

1. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі за березень 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113277&libid=100820&c=edit&_c=fo#. – Назва з екрана.

2. Давність все пробачить. // Закон і бізнес [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/print/103107-davnist_vse_probachit.html. – Назва з екрана.

Ж. Ю. ТОМАС

Помічник депутата Європейського Парламенту

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО ЗЛОЧИНІВ, ПРЕДМЕТОМ ЯКИХ Є КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ

Предмети антикваріату та інші історичні та художні цінності є культурним надбанням суспільства. Завдяки високій вартості вони потрапляють в так звану «зону ризику». Особи, які мають кримінальний досвід, залучають до посягань на культурні цінності представників бізнесу, юристів, мистецтвознавців, дипломатів, створюють спеціальні підприємства з міжнародними контактами задля безперешкодного налагодження контрабанди культурних цінностей.

Як свідчить практика, дані злочини вчиняються організованими транснаціональними групами. Відповідно до Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності від 15.11.2000 р. а) «організована злочинна група» означає структурно оформлену групу в складі трьох або більше осіб, що існує протягом визначеного періоду часу і діє узгоджено з метою здійснення одного або декількох серйозних злочинів або злочинів, визнаних такими відповідно до цієї Конвенції, для того, щоб одержати, прямо або посередньо, фінансову або іншу матеріальну вигоду; с) «структурно оформлена група»